ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Του Τμήματος
ΚΕΜΠ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ
Αριθμός Αδείας
4537

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1973/05 ΚΕΜΠ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ Τεύχος 214, Μάρτιος 2014

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

- **Διακήρυξη της Ευρωπαϊκής Συνάντησης Κορυφής των Συνδικάτων**
- **Επανίδρυση του Συνδικαλιστικού Κινήματος**

• Δραστηριότητες ΙΝΕ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

Τεύχος 214, Μάρτιος 2014

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η ολοκληρωτική ήττα που υπέστησαν έως τώρα οι δυνάμεις της εργασίας, στην σύγκρουση που λαμβάνει χώρα με τις πολιτικές του μνημονίου, δεν είναι ανεξάρτητη από την κατάσταση που βρίσκονται σήμερα οι συνδικαλιστικοί φορείς εκπροσώπησής τους, σε οργανωτικό, πολιτικό και ιδεολογικό επίπεδο. Γίνεται όλο και περισσότερο αντιληπτή η αναγκαιότητα επανίδρυσης και ανασυγκρότησης του συνδικαλισμού σήμερα ως η αναγκαία συνθήκη προκειμένου οι εργαζόμενοι να ακουμπήσουν και να βρουν τα απαραίτητα στηρίγματα σε μια αγορά εργασίας όπου η εργοδοτική εξουσία διαχειρίζεται πλέον ένα εργατικό δυναμικό με απόλυτη εξουσία. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ δημοσιεύει άρθρο σχετικά με την ανάγκη επιστροφής στις αξίες του συνδικαλισμού ως απαραίτητη προϋπόθεση για επανεκκίνηση των ελληνικών συνδικάτων. Επιπλέον, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ δημοσιεύει την διακήρυξη της Ευρωπαϊκής Συνάντησης Κορυφής των Συνδικάτων που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 13 Φεβρουαρίου το 2014. Τέλος παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΚΟΡΥΦΗΣ

ΟΙ ΗΓΕΤΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΣΥΖΗΤΟΥΝ *ΑΛΛΑΖΟΝΤΑΣ ΠΟΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ*

Οι ηγέτες των Ευρωπαϊκών συνδικάτων που συμμετείχαν στη συνάντηση κορυφής που διοργανώθηκε από τη ΓΣΕΕ επ' ευκαιρία της ανάληψης της Προεδρίας της Ε.Ε από την Ελλάδα και των επικείμενων εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Εκφράζουν, κατ' αρχάς, την πλήρη αλληλεγγύη τους στη ΓΣΕΕ και τους Έλληνες εργαζόμενους καθώς και στους εργαζόμενους και τις συνδικαλιστικές Συνομοσπονδίες της Πορτογαλίας, Ισπανίας και Κύπρου, χώρες στις οποίες με πρόφαση την κρίση, επιβλήθηκαν ακραίες νεοφιλελεύθερες πολιτικές λιτότητας και απορρύθμισης συνοδευόμενες από πρωτοφανείς επιθέσεις στα κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ΟΤΙ:

Στο πλαίσιο των πολιτικών της παρούσας Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου οι εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους στην Ε.Ε πληρώνουν από το 2009 ένα πολύ βαρύ τίμημα για την κρίση ενώ έχουν υποστεί, σε διαφορετικό βαθμό σε όλη την Ευρώπη, περικοπές σε μισθούς, συντάξεις, κοινωνικά επιδόματα και σε δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης,

Η διττή μεταρρυθμιστική ατζέντα λιτότητας και «διαρθρωτικών» αλλαγών που εφαρμόζεται από τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ΕΚΤ αποδείχθηκε άδικη και αναποτελεσματική και είχε επιζήμιες επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ευρώπη που γίνονται εντονότερα αισθητές στις υπερχρεωμένες χώρες της Ευρωπαϊκής περιφέρειας,

Ενώ η οικονομική και κοινωνική πρόοδος είναι διακηρυγμένοι στόχοι της Ε.Ε, κανένας δεν έχει επιτευχθεί αφού από τα μέσα του 2011 η Ε.Ε παραμένει σε στασιμότητα, βυθισμένη σε διπλή ύφεση, με την περιφέρεια να πλήττεται πιο σοβαρά από την ύφεση και την Ευρώπη να βιώνει μια πραγματική κατάρρευση της κοινωνικής της διάστασης,

Τα επίμονα υψηλά ποσοστά ανεργίας – ιδιαίτερα μεταξύ των νέων-, η αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας, η έξαρση του φαινομένου των φτωχών εργαζόμενων, η φτώχεια, ο κίνδυνος της φτώχειας και οι ανισότητες ενισχύουν την κοινωνική πόλωση και διευρύνουν τις ασυμμετρίες μεταξύ των σχετικά πλουσιότερων χωρών του πυρήνα της Ευρωζώνης και της περιφέρειας που προορίζεται για ζώνη ύφεσης και κοινωνικού ντάμπινγκ,

Η κρίση και τα μέτρα λιτότητας που επιβλήθηκαν στα Κράτη Μέλη μέσω της Τρόϊκα ή στο πλαίσιο των δανειακών συμβάσεων και του Ευρωπαϊκού εξαμήνου, είχαν εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδιαίτερα των κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων αφού τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε παραβιάζουν τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και συγκεκριμένα τα άρθρα για το δικαίωμα στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, την κοινωνική ασφάλιση, κοινωνική αρωγή και ιατρική περίθαλψη, κοινωνικές υπηρεσίες, προστασία από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και τέλος το δικαίωμα των ηλικιωμένων στην κοινωνική προστασία,

Η συνεχιζόμενη κρίση αποκάλυψε τις βασικές αδυναμίες της αρχιτεκτονικής της Ε.Ε και αποσταθεροποίησε τη διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία δεν μπορεί να στηρίζεται στον ανταγωνισμό, την απορρύθμιση και την χρηματοοικονομική απελευθέρωση,

Όπως δείχνει η περίπτωση της Ελλάδας, η εσφαλμένη διάγνωση της κρίσης, οι ιδεολογικές εμμονές και τέλος η θεραπεία σοκ δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο ύφεσης και ανεργίας που αντί να καταστήσει το χρέος βιώσιμο, κατέστρεψε την οικονομία και αποδόμησε θεμελιώδη δικαιώματα και θεσμούς προκαλώντας τεράστιο ανθρώπινο και κοινωνικό κόστος,

Η εντολή και η λειτουργία της Τρόικα στερούνται διαφάνειας, δημοκρατικής λογοδοσίας και νομικής βάσης, υπονομεύουν τη δημοκρατία, την εθνική κυριαρχία, τη θεσμική εξουσία και τον πολιτικό ρόλο των εθνικών Κοινοβουλίων.

Τα μέτρα της ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ και η αιρεσιμότητα που επιβλήθηκε στις χώρες «κρίσης», επιδεινώνουν την κατάσταση και την εκμετάλλευση των πιο αδύναμων κοινωνικών ομάδων, αποσυνθέτουν τα συστήματα πρόνοιας, διαβρώνουν τα δικαιώματα και παγιώνουν τις ανισότητες όπως προκύπτει και από τις εισοδηματικές ανισότητες που αυξήθηκαν πάνω από τον μέσο όρο στις χώρες της περιφέρειας επιβεβαιώνοντας, έτσι, τη ριζική αναδιανομή εισοδήματος εις βάρος των εργαζόμενων

Αυτή η αποτυχημένη πολιτική φτωχοποίησης και η λεγόμενη μεταρρυθμιστική ατζέντα «διαρθρωτικών» αλλαγών θεσμοποιούνται όλο και περισσότερο στην Ε.Ε και εφαρμόζονται ευρέως σε όλα τα Κράτη Μέλη με επιθέσεις στα κοινωνικά δικαιώματα και τους εργασιακούς θεσμούς που αποδυναμώνουν τους εργαζόμενους και τα συνδικάτα ενισχύοντας παράλληλα τη θέση των εργοδοτών και καταλύοντας το Ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο,

Οι «αγορές» δεν είναι πάνω από την κοινωνία, δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τη δημόσια πολιτική και δεν μπορούν να υπαγορεύουν στις χώρες την πολιτική που

θα ακολουθήσουν για να καλύψουν τις κοινωνικές τους ανάγκες,

Οι πολιτικές που εφαρμόζονται στην Ε.Ε, δηλαδή, το κοινωνικό ντάμπινγκ, η φτώχεια, οι ανισότητες και η εκμετάλλευση δημιουργούν τους όρους για την ανησυχητική έξαρση του ξενοφοβικού εθνικισμού, του λαϊκισμού, του ρατσισμού και της βίας στην Ευρώπη και, ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ελλάδας, την άνοδο νέο-Ναζιστικού μορφώματος, η οποία οφείλεται στην αποσταθεροποίηση του πολιτικού συστήματος και τη διάβρωση της κοινωνικής συνοχής,

ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΥΠΕΡ ΜΙΑΣ ΡΙΖΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ:

- Ζητούν τον άμεσο τερματισμό των πολιτικών και των πειραμάτων λιτότητας και της ιστορικά αποτυχημένης συνταγής της Τρόϊκα που αποβαίνουν εις βάρος της κοινωνίας και της πραγματικής οικονομίας,
- Απορρίπτουν κατηγορηματικά τις επιταγές της Τρόϊκα - ΔΝΤ, ΕΚΤ, ΕΕ - και ζητούν την κατάργηση των αντιδημοκρατικών, αντεργατικών, αντικοινωνικών και αναποτελεσματικών μνημονιακών μέτρων που έχουν επιβληθεί στα Κράτη Μέλη με πρόφαση την κρίση,
- Ζητούν την εφαρμογή πολιτικών για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, τη δημιουργία ποιοτικής απασχόλησης, διασφάλιση δίκαιων αμοιβών, ίσης μεταχείρισης, δημόσιων υπηρεσιών ποιότητας και κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων βιώσιμων υπηρεσιών υγείας και συνταξιοδοτικών συστημάτων,
- Ζητούν αποτελεσματικά και δεσμευτικά μέτρα για την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης, τον τερματισμό του κοινωνικού ντάμπινγκ και των επισφαλών θέσεων εργασίας, για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, την κατοχύρωση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία και τη διασφάλιση του δικαιώματος ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας για όλους,
- Ζητούν ένα σχέδιο για την ανάπτυξη και μια ανανεωμένη στρατηγική για την απασχόληση μέσα από το Ευρωπαϊκό σχέδιο επενδύσεων που πρότεινε η ΣΕΣ, το οποίο θα μπορούσε να δημιουργήσει έως και 11 εκατ. νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας με στόχο τη διαμόρφωση μέσα στην επόμενη δεκαετία μιας κοινωνίας φιλικής προς το περιβάλλον και το κλίμα,
- Διεκδικούν μια ανανεωμένη Ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική που θα βασίζεται στην καινοτομία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση και θα λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότιμης και βιώσιμης ανάπτυξης,
- Ζητούν τη λήψη κατάλληλων και αποτελεσματικών μέτρων που θα προχωρούν πέρα από την πρωτοβουλία «Εγγυήσεις για τους Νέους», θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της μάστιγας της ανεργίας των νέων και θα δώσουν στους νέους της Ευρώπης τη δυνατότητα να έχουν μέλλον,
- Ζητούν πλήρεις εγγυήσεις για το σεβα-

σμό, σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και του κοινωνικού διαλόγου που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου και καταδικάζουν αφενός τη μονομερή κρατική παρέμβαση στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις που παραβιάζουν την αυτονομία και το ρόλο των κοινωνικών εταίρων και αφετέρου την παρεμπόδιση των διαδικασιών αυτών από τους εργοδότες,

- Επιβεβαιώνουν πως η κοινωνική διάσταση έχει ουσιώδη σημασία για το μέλλον της Ευρώπης και ζητούν να επισυναφθεί στις Συνθήκες ένα «Πρωτόκολλο Κοινωνικής Προόδου» που θα διασφαλίζει πως η κοινωνική πρόοδος αποτελεί αναπόσπαστο και ισοδύναμο τμήμα της οικονομικής διακυβέρνησης,
- Υπενθυμίζουν πως η κοινωνική ασφάλιση είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, συνεπώς το σύστημα δημόσιων υπηρεσιών πρέπει να είναι καθολικό: η χρηματοδότηση της πρέπει να κατανέμεται και να επιμερίζεται ισομερώς ενώ ο ρόλος των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων (πρώτος πυλώνας) παραμένει ουσιαστικός και αδιαπραγμάτευτος,
- Διεκδικούν δίκαιη αναδιανεμητική και προοδευτική δημοσιονομική πολιτική, λήψη δεσμευτικών μέτρων για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαπάτης και την εξάλειψη των φορολογικών παραδείσων μέσα από αποτελεσματική Ευρωπαϊκή φορολογική νομοθεσία για τις υπεράκτιες (offshore) δραστηριότητες,
- Ζητούν την υιοθέτηση πολιτικών για την αποκατάσταση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής δικαιοσύνης, τη μείωση των διευρυνόμενων ανισοτήτων μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, περιφερειών, μεταξύ εργαζόμενων και πολιτών και την ενίσχυση των σχέσεων αλληλεγγύης μεταξύ των Κρατών Μελών,
- Απευθύνουν έκκληση να αναληφθεί επειγόντως δράση για την αποφασιστική αντιμετώπιση και καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του εθνικισμού και εξτρεμισμού σε όλα τα μέτωπα, την παροχή ίσων δικαιωμάτων και εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης στους μετανάστες στο πλαίσιο μιας νέας μεταναστευτικής πολιτικής,
- Τονίζουν την ανάγκη πάταξης της διαφθοράς και της κερδοσκοπίας, υπενθυμίζουν πως η Ευρώπη εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από το χρηματοπιστωτικό τομέα και ζητούν από την Ε.Ε να υλοποιήσει μέτρα για την εξασφάλιση ενός διαφανούς χρηματοπιστωτικού τομέα που θα υπόκειται σε αποτελεσματικούς ελέγχους,
- Υπογραμμίζουν την ανάγκη ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων και της επιρροής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη χάραξη πολιτικής και τη θέσπιση νομοθεσίας καθώς και ενδυνάμωσης της συμμετοχικής δημοκρατίας και της διαφάνειας στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς με στόχο την αποκατάσταση της αξιοπιστίας και της νομιμότητάς τους,

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΛΟΓΟΥΣ

Οι επικείμενες Ευρωεκλογές το Μάιο του 2014 αποτελούν σημείο καμπής:

Ενόψει των επικείμενων εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή, το Συμβούλιο και οι περισσότερες εθνικές κυβερνήσεις στέλνουν ισχυρό μήνυμα πως η κρίση πέρασε μαζί με τα υποτιθέμενα επιτεύγματα της λιτότητας και των «διαρθρωτικών» μεταρρυθμιστικών πολιτικών: μια αυτάρεσκη άποψη που δεν βασίζεται σε δεδομένα και αγνοεί τη σκληρή πραγματικότητα των 27 εκατομμυρίων ανέργων στην Ευρώπη,

Η αδύναμη ανάπτυξη, η υψηλή ανεργία, η κατεδάφιση του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και η κατάργηση κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων και εγγυήσεων δεν είναι η λύση που περίμεναν οι εργαζόμενοι. Υπάρχει ένας διαφορετικός δημοκρατικός τρόπος για την Ευρώπη όπως διατυπώνεται και από τη ΣΕΣ στο νέο Κοινωνικό Σύμφωνο.

Καλούμε τους Ευρωπαίους πολίτες και τους εργαζόμενους να συμμετέχουν ενεργά στις Ευρωεκλογές και απέναντι στις αρνήσεις και τον αυξανόμενο νέο-συντηρητικό σκεπτικισμό προς την Ευρώπη:

- Να καταψηφίσουν τους υπεύθυνους χάραξης των τρεχουσών πολιτικών λιτότητας,
- Να βάλουν τέλος στη λιτότητα και το κοινωνικό ντάμπινγκ διεκδικώντας τη δημοκρατία με ενισχυμένη κοινωνική και οικολογική διάσταση,
- Να ενισχύσουν τους δημοκρατικούς θεσμούς με αλλαγή της στρεβλής αρχιτεκτονικής της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης και με προτεραιότητα στη δημοκρατική νομιμοποίηση των Ευρωπαϊκών οργάνων, τον έλεγχο και τη λογοδοσία τους, με στόχο την οικοδόμηση ενός νέου μοντέλου μιας πιο δίκαιης και δημοκρατικής Ευρώπης στη βάση της αλληλεγγύης,
- Να απαιτήσουμε μια Ευρώπη που θα ενισχύει την κοινωνική και οικονομική συνοχή, θα καταπολεμά τις ανισότητες και τις ασυμμετρίες, θα ενθαρρύνει και θα διασφαλίζει την ενεργό και άμεση συμμετοχή των πολιτών και τη δημοκρατική λειτουργία των θεσμών,
- **Για να επιτευχθεί ο στόχος της αλλαγής πορείας, θα πρέπει να εκλέξουμε Ευρωβουλευτές, με ισορροπία ανδρών και γυναικών, οι οποίοι θα είναι έτοιμοι να αναλάβουν τη δέσμευση να υπερασπιστούν τα συμφέροντα των Ευρωπαίων πολιτών και όχι των αγορών και να θέσουν την αλλαγή πορείας σε τροχιά κοινωνικής προόδου,**
- **Δύο είναι τα διδάγματα που αντλούμε από την ιστορία του εργατικού κινήματος: Καμία κρίση, όσο σοβαρή και αν είναι, δεν διαρκεί για πάντα. Η αλληλεγγύη είναι η δύναμη που μας ενώνει.**

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΙΣ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ

Του Γιάννη Κουζή[1]

Το κείμενο που ακολουθεί επιχειρεί να επισημάνει τους βασικούς άξονες πάνω στους οποίους θα μπορούσε να στηριχθεί η επιστροφή των συνδικάτων στο προσκήνιο των κοινωνικών διεργασιών και παρεμβάσεων. Στην ουσία αναφέρεται στην ανάγκη για την επιστροφή σε αξίες, προσαρμοσμένες στη σύγχρονη πραγματικότητα, που διέπουν διαχρονικά την έννοια του συνδικαλισμού και που σε μεγάλο βαθμό σήμερα έχουν απεμποληθεί. Χωρίς να υποτιμώνται οι εξωτερικοί παράγοντες που σε παγκόσμια κλίμακα έχουν σημαντικά επιδράσει στην αποδυνάμωση των συνδικάτων κατά την τελευταία 25ετία, θα πρέπει να επισημανθεί ότι μια σειρά από υποκειμενικούς, εσωτερικούς παράγοντες που παραπέμπουν στην ίδια τη στάση, σε πράξεις και παραλείψεις του ίδιου του συνδικαλιστικού κινήματος έχουν οδηγήσει στην αρνητική αυτή εξέλιξη με δυσμενείς συνέπειες για τον κόσμο της μισθωτής εργασίας. Στο πλαίσιο λοιπόν, της αναζήτησης όρων για την επάνοδο των συνδικάτων είναι πάντα χρήσιμη η εκ των προτέρων επισήμανση των βασικών χαρακτηριστικών και των παθογενειών που διέπουν το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα ώστε η επισήμανση αυτή να συμβάλει στην καλλίτερη γνώση της πραγματικότητας, εργαλείο για την αποτελεσματικότερη άσκηση πολιτικών και παρεμβάσεων που οδηγούν στην επιδιωκόμενη επανεκκίνηση. (Βλ. Γ. Κουζή: Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος: Αποκλίσεις και συγκλίσεις με τον ευρωπαϊκό χώρο, Gutenberg, 2007.)

---

1. Ο Γιάννης Κουζής είναι Καθηγητής Πάντειου Πανεπιστήμιου και Επιστημονικός Συμβουλος ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Α. Χαρακτηριστικά και παθογένειες του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος: Άξονες προβληματισμού

1. Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα παρουσιάζει **χαμηλή συνδικαλιστική πυκνότητα**(26%),στοιχείο που σε συνδυασμό με το **χαμηλότερο δείκτη μισθωτής εργασίας στην ΕΕ**(64%) περιορίζει το ειδικό βάρος του συνδικαλισμού στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες με αντίστοιχα ποσοστά συνδικαλισμού αλλά και με υψηλότερη παρουσία της μισθωτής απασχόλησης (ΜΟ ΕΕ 85%). Παρά το γεγονός ότι το ειδικό βάρος των συνδικάτων δεν περιορίζεται στην ποσοτική αλλά περιλαμβάνει και την ποιοτική διάσταση, και με την αναμενόμενη αύξηση του ποσοστού της μισθωτής εργασίας ,από τη βίαια συντελούμενη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση του κεφαλαίου κατά την περίοδο της κρίσης που εξαφανίζει μεγάλα τμήματα αυτοαπασχολούμενων και μικρών εργοδοτών, προμηνύεται σημαντική αύξηση του ποσοστού των μισθωτών σε ένα μελλοντικό στάδιο επιστροφής σε όρους οικονομικής μεγέθυνσης. *Υπό αυτούς τους όρους αλλάζει και το ειδικό βάρος των μισθωτών στη χώρα που ενισχύεται περαιτέρω από την δημιουργία όρων ενίσχυσης της συλλογικής τους έκφρασης*.

2. Η σημαντική **μείωση της πυκνότητας**, κατά 16 μονάδες σε διάστημα μιας 25ετίας(από το 42% στο 26%), παρά το γεγονός ότι ο συνολικός αριθμός των συνδικαλισμένων παραμένει περίπου ο ίδιος(750 χιλιάδες),αναδεικνύει το πρόβλημα της μη παρακολούθησης από τα συνδικάτα των ρυθμών αύξησης της μισθωτής εργασίας, που σε 30 χρόνια επεκτάθηκε από το 47% στο 64%. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το έλλειμμα εκπροσώπησης στα νέα κοιτάσματα της μισθωτής εργασίας(γυναίκες, νέοι, ευέλικτοι, μετανάστες, δυναμικά μισθωτά στρώματα), διαπίστωση που επιβάλλει την αναγκαιότητα προσανατολισμού. *Η στροφή και σε αυτές τις κατηγορίες εργαζομένων με σχετικές θεσμικές παρεμβάσεις και με ειδικά σχέδια προσέλκυσής τους αποτελεί αναγκαία συνθήκη*.

3. Η έντονα άνιση κατανομή των συνδικαλισμένων μελών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό από τη στιγμή που το 55% περίπου των μελών των συνδικάτων απασχολείται στο Δημόσιο. Ειδικότερα, η συνδικαλιστική πυκνότητα στον δημόσιο τομέα κυμαίνεται στο 65% την ίδια στιγμή που στον ιδιωτικό τομέα δεν υπερβαίνει το 15%. Η συντελούμενη μείωση της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα παράλληλα με το σχεδιαζόμενο κύμα των ιδιωτικοποιήσεων εγκυμονεί σημαντικά και στρατηγικά πλήγματα για το σύνολο του συνδικαλιστικού κινήματος. *Οι εξελίξεις αυτές απαιτούν την αναγκαιότητα σχεδιασμού ανάπτυξης της συνδικαλιστικής δράσης στον ιδιωτικό τομέα με ειδικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση του συνδικαλισμού στις ιδιωτικές επιχειρήσεις όπου θεσμοί συλλογικής εκπροσώπησης(σωματεία, συμβούλια εργαζομένων) καταγράφονται μόνο στο 2% του συνόλου τους, καθιερώνοντας και ειδικές ρυθμίσεις για την δημιουργία μορφών συνδικαλιστικής εκπροσώπησης στις ΜΜΕ*.

4. Η διαφορετική οργανωτική έκφραση με βάση το εργασιακό καθεστώς (ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για τους εργαζόμενους ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου αντίστοιχα), που παραπέμπει σε κρατική παρέμβαση από το 1920 έχει πλήρως ξεπερασθεί όταν στο στενό δημόσιο τομέα ευδοκιμούν όλες

οι μορφές εργασίας που συναντώνται στην ιδιωτική σφαίρα της οικονομίας. *Οι εξελίξεις αυτές ενισχύουν τα επιχειρήματα για την οργανωτική ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος με τη συνένωση των δύο συνομοσπονδιών*.

5. Ο οργανωτικός πολυκερματισμός με τα 3.500 πρωτοβάθμια σωματεία και τις 200 δευτεροβάθμιες οργανώσεις συνιστούν παθογένεια με σημαντικές επιπτώσεις στην ενότητα δράσης, στον συντονισμό και στην αποτελεσματικότητα των συνδικάτων. Οι συγχωνεύσεις 70 ομοσπονδιών και των 75 εργατικών κέντρων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και νομό αποτελούν αναγκαιότητα που έχει επισημανθεί από το 1990 σε 2 οργανωτικά συνέδρια της ΓΣΕΕ. *Ωστόσο η επισήμανση αυτή δεν έχει συνοδευθεί από τα αναγκαία μέτρα που θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των συνδικάτων δίνοντας τέρμα στον πολυκερματισμό κλάδων με το φαινόμενο των 12 ομοσπονδιών σε επίπεδο ενός κλάδου που υπογράφουν 17 συλλογικές συμβάσεις*.

6. Η ενιαία οργανωτικά έκφραση που μεταφράζεται με τη συνύπαρξη όλων των ιδεολογικών τάσεων στην ίδια συνδικαλιστική δομή (ΓΣΕΕ ή ΑΔΕΔΥ) εμπεριέχει αντιφατκά χαρακτηριστικά από τη στιγμή που το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα εμφανίζεται ενιαίο αλλά ταυτόχρονα είναι διασπασμένο. Από τη μία πλευρά εκδηλώσεις διάσπασης από συνδικαλιστικές δυνάμεις, αλλά και από την άλλη η εν γένει λειτουργία των παρατάξεων ως "συνδικάτα" μέσα στα συνδικάτα, ακυρώνουν την ουσία της ενιαίας δράσης που απαιτεί την αναζήτηση συνθέσεων από τη στιγμή που έχει επιλεγεί η ενιαία οργανωτική έκφραση αντί του οργανωτικού πλουραλισμού με τις πολλές κεντρικές οργανώσεις που συναντάται σε άλλες χώρες. Ο ρόλος των παρατάξεων που στην Ελλάδα παρουσιάζουν την πρωτοτυπία της απόλυτης αντιστοίχισης των υπαρχόντων πολιτικών κομμάτων με αυτές, με την κάθετη οργανωτική δομή που τις χαρακτηρίζει, συνδέεται με την ουσιαστική λειτουργία κομματικών μηχανισμών στους κόλπους των συνδικάτων και δεν αντικατοπτρίζουν σήμερα τα διαφορετικά ιδεολογικά ρεύματα που αναπτύσσονται στο εσωτερικό τους. Επιπλέον, δεν συμβαδίζουν με το ιδεολογικό στίγμα των παρατάξεων όταν μάλιστα καταγράφονται ιδεολογικές τάσεις που διαπερνούν οριζόντια τις υπάρχουσες συνδικαλιστικές παρατάξεις. Στις μέρες μας το παρατηρούμενο πλήγμα του παραδοσιακού δικομματισμού της τελευταίας 30ετίας συμπαρασύρει τις εξελίξεις στο συνδικαλιστικό κίνημα και δημιουργεί νέα δεδομένα με αναδιάταξη των συνδικαλιστικών δυνάμεων.

Αντικείμενο προβληματισμού πρέπει να αποτελέσει ο ρόλος των παρατάξεων ως κομματικών βραχίονων στους εργασιακούς χώρους ή ως αναγκαίων ιδεολογικών ρευμάτων που, επιλέγοντας την οργανωτική συνύπαρξη, προωθούν στην πράξη την ενότητα και την κοινή δράση του συνδικαλιστικού κινήματος.

7. Το έλλειμμα αυτονομίας απέναντι σε εξωγενείς παράγοντες (κράτος, κόμματα, εργοδότες) παραπέμπει στην παραβίαση της οργανωτικής και λειτουργικής αυτονομίας που αντιπαρατάσσει την απαίτηση, τουλάχιστον από τα πολιτικά κόμματα, *για την ουσιαστική αναγνώριση της αυτονομίας των συνδικάτων χωρίς άμεσες και έμμεσες εξωτερικές παρεμβάσεις, και τον σεβασμό της λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργάνων χωρίς τυπικές και ουσιαστικές κυρώσεις απέναντι στην άσκηση αυτόνομης συνδικαλιστικής*

δράσης. Στο ίδιο πλαίσιο θα πρέπει να εξετασθεί η συνύπαρξη της ιδιότητας του συνδικαλιστικού στελέχους με εκείνη του ανώτατου κομματικού στελέχους, και κυρίως με την ιδιότητα του μέλους κομματικού εκτελεστικού οργάνου.

8. Ο κρατικός παρεμβατισμός στην οργάνωση και στη λειτουργία των συνδικάτων διατηρείται με τη σωματειακή τους μορφή και τους όρους που τη διέπουν παράλληλα με την υποχρέωση συμμόρφωσή τους στο πλαίσιο των σχετικών, και συχνά ασφυκτικών, νομοθετικών περιορισμών. Με αυτό τον τρόπο περιορίζεται η αυτονομία των συνδικάτων στον καθορισμό των όρων σύστασης και λειτουργίας τους, ενώ οι περιοριστικοί όροι που θέτει ο νόμος, των οποίων την άρση δεν διεκδίκησαν ουσιαστικά τα συνδικάτα, θέτουν περιορισμούς στη σύνθεση των μελών τους, αποκλείουν τη δυνατότητα συνδικαλιστικής εκπροσώπησης από το 99% των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα και περιορίζουν το εύρος της οργανωτικής τους διάρθρωσης. Το έλλειμμα αυτό αξιοποιήθηκε πρόσφατα από τις μνημονιακές διατάξεις με τη δημιουργία των ενώσεων προσώπων, μιας καρικατούρας συλλογικότητας, προκειμένου να συναινέσουν σε εργασιακές απορρυθμίσεις.

Εκτός από την ανάγκη προβληματισμού σχετικά με το σωματειακό χαρακτήρα των συνδικάτων επιβάλλεται σήμερα η αναμόρφωση του Ν. 1264/82 ώστε να προσαρμόζεται στις σύγχρονες ανάγκες του συνδικαλιστικού κινήματος(διεύρυνση της σύνθεσης των μελών, εκπροσώπηση στις ΜΜΕ, τοπική οργανωτική δομή).

9. Η υποβάθμιση του ρόλου της συνδικαλιστικής συνδρομής και η επανάπαυση στη χρηματοδότηση των συνδικάτων του ιδιωτικού τομέα από την Οργανισμό Εργατικής Εστίας όχι μόνο διαιωνίζει την **οικονομική εξάρτηση του συνδικαλιστικού κινήματος** με τις παρενέργειές της και το καθιστά έρμαιο των εκάστοτε κυβερνητικών εκβιασμών, αλλά στερώντας την απευθείας στήριξη των συνδικάτων από τα μέλη περιορίζει και τον κινηματικό χαρακτήρα τους. Επιπλέον η έλλειψη οικονομικής αυτοδυναμίας σε συνδυασμό με τη μη αναζήτηση πρόσθετων και αυτοδύναμων πόρων επιδρά αρνητικά και στην αποτελεσματικότητα της οργάνωσης των συνδικαλιστικών διεκδικήσεων.

Η ενίσχυση της προβληματικής για την άντληση αυτόνομων οικονομικών πόρων και η απεξάρτηση από την Εργατική Εστία αποτελεί επιτακτικό ζητούμενο, ιδιαίτερα μάλιστα όταν ο θεσμός αυτός καταργείται από τους μνημονιακούς νόμους και τα σχετικά κονδύλια περιορίζονται ενισχύοντας τις απειλές σε βάρος της οικονομικής επιβίωσης των συνδικάτων.

10. Η ένταξη συναινετικών στοιχείων στην διαχρονική συγκρουσιακή λογική των ελληνικών συνδικάτων από τη δεκαετία του ’90 και εντεύθεν, οδήγησε τα συνδικάτα σε πρώτη φάση να περιβάλλονται από τις συνθήκες, ενός προσχηματικού κοινωνικού διαλόγου στην εφαρπαγή συναινέσεων και σε δεύτερη φάση (πολιτικές εσωτερικής υποτίμησης 2000-2014) υπό την αιγίδα της κρατικής εξουσίας να καταργείται ουσιαστικά ως εντολοδόχος των επιταγών του νεοφιλελευθερισμού.

Από την άποψη αυτή, *η ανάδειξη του ουσιαστικού περιεχομένου της ατζέντας του νεοφιλελευθερισμού αποτελεί βασικό επιβοηθητικό στοιχείο για την αντιμετώπιση του στόχου της ενσωμάτωσης των συνδικάτων στη λογική του κεφαλαίου*.

11. Το έλλειμμα της διεθνοποίησης του προσανατολισμού του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος συνιστά μια ακόμη ιδιαιτερότητα που, υποβοηθούμενο από την συνεχή επίδειξη εσωστρέφειας με τους εσωτερικούς ανταγωνισμούς και τις έριδες, στερεί από τους έλληνες εργαζόμενους την αναγκαία αλληλεγγύη με τους εργαζόμενους στον ευρωπαϊκό και στον ευρύτερα διεθνή χώρο.

Η ενίσχυση των διεθνών ανταλλαγών κυρίως με συνδικάτα που διέπονται από αντίστοιχο προσανατολισμό και η ενεργοποίηση της ανενεργούς διάταξης του 1982 για απεργία αλληλεγγύης, ως συμπαράσταση στους απεργούς άλλων χωρών σε πολυεθνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται και στην Ελλάδα, συνιστά συμβολή για την υλοποίηση του εν λόγω στόχου σε ένα έντονα διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον.

Β. Η επιστροφή σε αξίες και η προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες

Οι βασικές αξίες πάνω στις οποίες ιστορικά οικοδομήθηκε και αναπτύχθηκε το συνδικαλιστικό κίνημα είναι επιβεβλημένο να αναζητηθούν στις μέρες μας και να προσαρμοσθούν στα σημερινά δεδομένα όπου η πρωτοφανής επίθεση σε βάρος της εργασίας καθιστά όσο ποτέ άλλοτε αναγκαία την ύπαρξη των συνδικάτων. Η αλλοίωση και η υποχώρηση αυτών των αξιών από μακροχρόνιες πρακτικές έχουν αποδομήσει, εκ των έσω, την έννοια του συνδικαλισμού, ενισχύοντας τους εξωγενείς παράγοντες που οδηγούν όχι μόνο στην κρίση αλλά και στην απαξίωσή του απέναντι στη συνείδηση μεγάλου μέρους του κόσμου της μισθωτής εργασίας. Οι αξίες αυτές, που η επιστροφή τους προβάλλει σαν αδήριτη ανάγκη, συμπυκνώνονται στα ακόλουθα:

1. Αλληλεγγύη

Η έννοια της αλληλεγγύης απευθύνεται σε όλο το φάσμα της μισθωτής και οιονεί μισθωτής εργασίας στη βάση της υφιστάμενης καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και ανεξάρτητα από τις επιμέρους κατηγοριοποιήσεις και τους διαμορφούμενους κοινωνικούς αυτοματισμούς με τις τεχνητές αντιπαραθέσεις ανάμεσα στις επιμέρους κατηγορίες των εργαζομένων. Οι νέες εξελίξεις και η σύγκλιση των διαφορετικών εργασιακών καθεστώτων, με όρους γενικής υποβάθμισης της εργασίας, ενισχύουν σήμερα την έννοια της αλληλεγγύης μετά από μια μακρά περίοδο που ο ατομισμός αποτελεί κυρίαρχη αξία σε βάρος της συλλογικότητας. Η αλληλεγγύη αφορά σε έμπρακτες εκδηλώσεις ανάμεσα στους εργαζόμενους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, στους τυπικά και ευέλικτα απασχολούμενους, στους χαμηλά και υψηλότερα αμειβόμενους υπό τον όρο ότι οι τελευταίοι δεν αποτελούν τμήμα της ανώτατης διευθυντικής ιεραρχίας, στους νέους και στους παλιούς εργαζόμενους, στους άνδρες και τις γυναίκες, στους απασχολούμενους και στους άνεργους, στους γηγενείς και στους μετανάστες.

Η αλληλεγγύη, ιδιαίτερα στην εποχή της έντασης της διεθνοποίησης των παρεμβάσεων του κεφαλαίου, πρέπει να εκδηλώνεται και με όρους διεθνισμού, όχι μόνο ευρωπαϊκού, για μια νέα διεθνή της εργασίας. Ο διεθνοποιημένος προσανατολισμός και η επεξεργασία όρων διεθνοποίησης με νέους όρους, σε διακριτό ρόλο από τη διεθνή συνδικαλιστική γραφειοκρατία, αποτελεί σύγχρονο ζητούμενο.

Τέλος, εκτός από την εργατική αλληλεγγύη απαιτείται η εκδήλωση αλληλέγγυων πρακτικών απέναντι σε κοινωνικά κινήματα που βρίσκονται σε παράλληλη και επάλληλη σχέση με τα συμφέροντα της μισθωτής εργασίας και της κοινωνίας γενικότερα, τη στιγμή που η μισθωτή εργασία αυξάνει συνεχώς ποσοτικά και ποιοτικά την παρουσία της στο κοινωνικό σώμα. Το περιεχόμενο αυτής της αλληλεγγύης δεν πρέπει να περιορίζεται σε πρακτικές απλής υπεράσπισης κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά να επεκτείνεται σε όρους ενεργοποίησης των δυνάμεων της κοινωνίας αντί επιλογών που εγκλωβίζονται σε πρακτικές φιλανθρωπίας που διαιωνίζουν την παθητικότητα των αποδεκτών της αλληλεγγύης.

2. Ενότητα

Η αξία της συνδικαλιστικής ενότητας κατ' αρχήν προϋποθέτει την ενότητα όλων των κατηγοριών της μισθωτής εργασίας στη βάση της κοινότητας των συμφερόντων απέναντι στην καπιταλιστική εκμετάλλευση. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η οργανωτική ενότητα ανεξάρτητα από το καθεστώς εργασίας αλλά και τις ιδεολογικές διαφορές. Στην περίπτωση της οργανωτικής δομής η διάκριση μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων και των μισθωτών με σχέση ιδιωτικού δικαίου είναι ξεπερασμένη όχι μόνο ιδεολογικοπολιτικά, αλλά και από την πορεία των εξελίξεων με τις ασκούμενες πολιτικές σύγκλισης των όρων εργασίας ανάμεσα στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα σε μια κατεύθυνση γενικότερης υποβάθμισης της εργασίας. Μια τέτοια προοπτική ενισχύεται και από την προ πολλού συνύπαρξη πολλαπλών εργασιακών καθεστώτων στον δημόσιο τομέα. Είναι χαρακτηριστικό, άλλωστε, ότι, σύμφωνα με επεξεργασίες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ το 2013, τα περίπου 45 σενάρια ευελιξίας των εργασιακών σχέσεων που έχουν καταγραφεί στην ελληνική αγορά εργασίας αν, και συνήθως έχουν την αφετηρία τους σε πρακτικές των ιδιωτικών επιχειρήσεων, επεκτείνονται με εντατικούς ρυθμούς και στον δημόσιο τομέα ο οποίος σε σημαντικό του μέρος οδεύει προς ιδιωτικοποίηση.

Επιπλέον, η οργανωτική ενότητα απαιτεί την αντιμετώπιση του φαινομένου του πολυκερματισμού των συνδικαλιστικών οργανώσεων στη βάση των πραγματικής έννοιας του κλάδου δραστηριότητας και όχι με βάση τις αυθαίρετες και ευκαιριακές επιλογές, τις παραταξιακές και προσωπικές σκοπιμότητες. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η αντιμετώπιση του οργανωτικού και διασπαστικού πολυκερματισμού με την πληθώρα, κυρίως, δευτεροβάθμιων αλλά και πρωτοβάθμιων σωματείων. Οι προβληματισμοί αυτοί αν και έχουν υιοθετηθεί από το επίσημο συνδικαλιστικό κίνημα και έχουν οδηγήσει σε ομόφωνες αποφάσεις οργανωτικής αναδιάρθρωσης σε δύο οργανωτικά συνέδρια της ΓΣΕΕ της τελευταίας 20ετίας, δεν έχουν γίνει πράξη αποδεικνύοντας με κραυγαλέο τρόπο ότι τα συνδικάτα δεν πάσχουν τόσο από σωστές αποφάσεις όσο από τη μη έμπρακτη βούληση να θέσουν σε προτεραιότητα τα συμφέροντα του ίδιου του συνδικαλιστικού κινήματος.

Η οργανωτική ενότητα απαιτεί και όρους λειτουργικής ενότητας ούτως ώστε ένα τυπικά ενιαίο συνδικαλιστικό κίνημα, στη βάση της συνύπαρξης των διαφορετικών ιδεολογικών ρευμάτων στην ίδια οργάνωση, να μην καταλήγει σε ουσιαστική διάσπαση. Σε αυτή την αρνητική εξέλιξη συμβάλλει και ο ρόλος των παρατάξεων με τον τρόπο που λειτουργούν ως

κάθετα οργανωμένες δομές και ως «συνδικάτα» μέσα στις συνδικαλιστικές οργανώσεις αντί να περιορίζονται στον ρόλο των ανοικτών ιδεολογικών ρευμάτων μέσα στο συνδικαλιστικό σώμα, χωρίς περιχαρακώσεις. Αντίθετα οι παρατάξεις στην Ελλάδα έχουν απόλυτη αντιστοίχιση με τα υπάρχοντα κόμματα, και όχι με τα υπάρχοντα ιδεολογικά ρεύματα, όταν μάλιστα στα ίδια κόμματα είναι έντονο το φαινόμενο της συνύπαρξης πολλών ιδεολογικών ρευμάτων. Σε σύγκριση μάλιστα με άλλες χώρες, όπου το συνδικαλιστικό κίνημα είναι οργανωτικά διασπασμένο, δεν συναντάται σήμερα η απόλυτη αυτή αντιστοιχία με τα δρώντα πολιτικά κόμματα. Εκεί, δε, που καταγράφεται μια τέτοια αντιστοιχία, αυτή δεν είναι απόλυτη και χαλαρώνει σε μεγάλο βαθμό σε επίπεδο συνδικαλιστικής βάσης. Η παραταξιοποίηση ως κυρίαρχο φαινόμενο στο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα συνιστά βασικό παράγοντα αποδυνάμωσης της ενότητάς του και σε μεγάλο βαθμό ενισχύεται από την ιδιαίτερη ανάπτυξη του πελατειακού συστήματος που ήταν για 3 δεκαετίες διάχυτο στον δημόσιο τομέα που συσπειρώνει και την πλειοψηφία των συνδικαλισμένων. Ωστόσο το πελατειακό σύστημα, σήμερα, χάνει τα στηρίγματά του στον δημόσιο τομέα, λόγω της δραματικής μείωσής του, αν και δεν λείπουν οι προσπάθειες αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων για την επιβίωσή του από τις σοβαρά υποχωρούσες, σε δύναμη, κυβερνητικές παρατάξεις που συνδέθηκαν με τον πάλι ποτέ δικομματισμό. Παρόλα αυτά σε πολλούς εργασιακούς χώρους οι νέες εξελίξεις ευνοούν την απελευθέρωση από τα πελατειακά παραταξιακά δεσμά, στοιχείο που δημιουργεί νέα δεδομένα και που είναι αξιοποιήσιμο από συνεπείς συνδικαλιστικές δυνάμεις.

3. Αυτονομία

Η αυτονομία απαιτεί μια γνήσια συνδικαλιστική κουλτούρα που λειτουργεί με όρους ιδεολογικά αυτόνομους απέναντι στην εργοδοσία και στο κράτος, Παράλληλα θα πρέπει να εγκαθιδρύονται όροι οργανωτικής και λειτουργικής αυτονομίας και απέναντι στα πολιτικά κόμματα. Αυτό καταρχήν συνεπάγεται τον σεβασμό της αυτονομίας του συνδικάτου από τα κόμματα που οφείλουν να απέχουν από την άμεση ή έμμεση εμπλοκή τους στην εσωτερική ζωή των συνδικάτων. Αυτό δεν σημαίνει αποϊδεολογικοποίηση των συνδικάτων αφού τα συνδικάτα είναι ανοικτά στην διακίνηση ιδεών και στον πολιτικό λόγο που εκπέμπουν τα πολιτικά κόμματα. Ταυτόχρονα τα συνδικαλιστικά στελέχη διατηρούν και μεταφέρουν την ιδεολογία τους στο συνδικάτο ενώ παράλληλα μεταφέρουν την εικόνα της εργασιακής και κοινωνικής πραγματικότητας στο πολιτικό κόμμα. Ωστόσο η διαχείριση των συνδικαλιστικών θεμάτων δεν πρέπει να υπόκεινται σε κομματικούς ελέγχους και κυρώσεις, ενώ οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται ουσιαστικά, και όχι τυπικά, στα συνδικαλιστικά όργανα. Αυτό προφανώς ισχύει και για συνδικαλιστές που ανήκουν σε κόμματα που διακηρύσσουν ότι προωθούν τα συμφέροντα της εργατικής τάξης , θέση που αποδεικνύεται στην πράξη και δεν είναι απόρροια διακηρύξεων, και όταν μάλιστα δεν υπάρχει κομματικός χώρος που να μην διατείνεται ότι υπερασπίζεται τα συμφέροντα της εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό και σε μια περίοδο που η αναξιοπιστία των συνδικάτων είναι στο υψηλότερο ιστορικά σημείο, και η κομματικοποίησή τους συνιστά βασικό παράγοντα αυτής της εξέλιξης, η θέσπιση ασυμβίβαστου ανάμεσα στην ιδιότητα του υψηλόβαθμου κομματικού και

συνδικαλιστικού στελέχους θα πρέπει να μελετηθεί. Η αρχή αυτή μπορεί να ισχύει για τα κομματικά στελέχη που ανήκουν σε ανώτατα εκτελεστικά κομματικά όργανα (πχ. πολιτικά γραφεία) που αναλαμβάνουν την υλοποίηση των πολιτικών που αποφασίζονται, ενώ αντίθετα η συμμετοχή τους σε όργανα που διαμορφώνουν πολιτικές (πχ. κεντρικές επιτροπές) μπορεί να κρίνεται επιβεβλημένη για την απαραίτητη όσμωση μεταξύ κόμματος και κοινωνίας. Βάση του προβληματισμού που αναπτύσσεται είναι ότι ανάμεσα στην συνδικαλιστική και στην κομματική ιδιότητα ο συνδικαλιστής οφείλει να προτάσσει την πρώτη σε περίπτωση που η συνδικαλιστική του συνείδηση έρχεται σε αντίθεση με τις κομματικές επιλογές.

Για όσα συνδικαλιστικά στελέχη μεταπηδούν σε πολιτικά αξιώματα αποστασιοποιούμενα από τις διακηρυγμένες θέσεις που τα οδήγησαν σε αυτά, θα πρέπει να καθιερωθεί ο θεσμός του πολιτικού τους στιγματισμού από τα ίδια τα συνδικάτα με κανόνες και κριτήρια που θα πρέπει ομόφωνα να θεσπισθούν. Αν και δεν μένει απαρατήρητο ότι στην κυριολεκτική ισοπέδωση των εργασιακών δικαιωμάτων κατά τη μνημονιακή περίοδο έχει συνδράμει, ή και πρωτοστατήσει, σεβαστός αριθμός πρώην επιφανών συνδικαλιστικών στελεχών, από τη θέση του αρμόδιου υπουργού και του βουλευτή, δημιουργεί εύλογα ερωτήματα το γεγονός ότι το επίσημο συνδικαλιστικό κίνημα δεν έχει καταδικάσει τα πρόσωπα που προέρχονται από τους κόλπους τους και υιοθετούν τον ενταφιασμό της εργατικής νομοθεσίας.

Στο πεδίο της αυτονομίας σημαίνων είναι ο ρόλος της οικονομικής αυτοδυναμίας των συνδικάτων και η μη εξάρτησή τους από εξωτερικούς παράγοντες και το κράτος, γεγονός που παράγει και διαιωνίζει τις εξαρτήσεις. Τα συνδικάτα πρέπει να στηρίζονται κυρίως στην συνδρομή των μελών τους που θα πρέπει να είναι ουσιαστική και όχι συμβολική. Αυτό προϋποθέτει όρους αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ελέγχου , τροφοδοτεί και ενισχύει τον κινηματικό χαρακτήρα των συνδικάτων, και συμβολίζει τη σχέση αμοιβαιότητας μέλους και οργάνωσης. Παράλληλα μπορεί να αναζητούνται και πρόσθετοι πόροι (πχ. δημιουργία συνεταιρισμών) ενώ θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναλλαγές με την κρατική εξουσία για την άντληση κρατικών πόρων με σκοπό την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Η παράμετρος αυτή απαιτεί και την θέσπιση αρχών ως προς τους όρους αναζήτησης πρόσθετων πόρων για την ενίσχυση των οικονομικών των συνδικάτων.

4. Δημοκρατία

Η δημοκρατία συνδέεται με τον σεβασμό της λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργάνων. Εκτός από την αυτονόητη αποδοχή ότι οι συνδικαλιστικοί θεσμοί θα πρέπει να λειτουργούν θέτοντας στο περιθώριο τις πρακτικές τυπικής ακύρωσης και περιφρόνησης των θεσμών και των οργάνων, η λειτουργία των οργάνων θα πρέπει να είναι ουσιαστική. Οι αποφάσεις εντός των οργάνων δεν σημαίνει ότι τα όργανα απλώς επικυρώνουν αποφάσεις που έχουν ληφθεί εκτός αυτών. Το ίδιο συμβαίνει και όταν η απόφαση έχει ληφθεί στην παράταξη, που δεν είναι συνδικαλιστικό όργανο, και με όρους «δημοκρατικού συγκεντρωτισμού» μεταφέρεται στα καταστατικά συνδικαλιστικά όργανα. Αυτές οι πρακτικές ουσιαστικής υποκατάστασης των συνδικαλιστικών οργάνων αντιστρατεύονται την ουσία

της δημοκρατίας και της συνδικαλιστικής δράσης που απαιτούν την ανάγκη προωθητικών συνθέσεων χωρίς εμμονές περιχαράκωσης. Αντίθετα αν οι ουσιαστικές αποφάσεις λαμβάνονται εκτός οργάνων, τότε η σύγκληση των οργάνων και η λειτουργία τους έχουν τυπικό χαρακτήρα αφού αυτές θα μπορεί και να λαμβάνονται δια της επιστολικής ψήφου και δια της αριθμητικής εκπροσώπησης των ψήφων που κάθε παράταξη διαθέτει.
Η δημοκρατία στα συνδικάτα, τέλος, απαιτεί και την καθιέρωση όρων ουσιαστικού ελέγχου των οργάνων με δικαίωμα άμεσης ανάκλησης των συνδικαλιστικών στελεχών.

5. Μαζικότητα

Η μαζικότητα των συνδικάτων στηρίζεται σε δύο βασικές παραμέτρους: Της κατοχύρωσης της ουσιαστικής ενότητας και της κατάκτησης της αξιοπιστίας που είναι συνάρτηση της κατάκτησης των προηγούμενων αξιών που αναφέρθηκαν. Ωστόσο το ζήτημα της αξιοπιστίας απαιτεί εκτός από ουσιαστικές παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση και αναγκαίους συμβολισμούς(πχ. στα θέματα αυτονομίας). Και αυτό ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία που το συνδικαλιστικό κίνημα αντιμετωπίζει πολύπλευρη κρίση.
Ο στόχος αυτός συνδέεται με ειδικά και μετρήσιμα προγράμματα προσέλκυσης νέων μελών στα συνδικάτα με έμφαση στα νέα κοιτάσματα της μισθωτής εργασίας(νέοι, γυναίκες, ευέλικτα εργαζόμενοι, μετανάστες, νέοι δυναμικοί κλάδοι πχ. νέων τεχνολογιών).Ενισχύεται απότηνδιεύρυνσητωνόρωνεκπροσώπησης της εργασίας στους χώρους δουλειάς όταν σήμερα το 98% των επιχειρήσεων στερείται τέτοιας εκπροσώπησης. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να καθιερωθεί ο θεσμός της επιχειρησιακής συνδικαλιστικής επιτροπής του κλαδικού συνδικάτου ακόμη και ο εκπρόσωπος των εργαζομένων στις επιχειρήσεις κάτω των 20 απασχολούμενων. Ως πρόσθετη επιλογή θα μπορεί να είναι η καθιέρωση τοπικών συνδικαλιστικών επιτροπών από όλο το φάσμα της μισθωτής εργασίας, κοινών για τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, ως αποκεντρωμένες εκφράσεις , σε μικρές πόλεις και σε συνοικίες μεγάλων αστικών κέντρων.

6. Αποτελεσματικότητα

Η αποτελεσματικότητα του συνδικάτου ως βασικό στοιχείο της ύπαρξής του προϋποθέτει την κατοχύρωση και τον συνδυασμό των προηγούμενων αξιών. Ιδιαίτερος είναι ο ρόλος της οργανωτικής διάρθρωσης που να μπορεί να παρακολουθήσει τις οικονομικές και τις κλαδικές εξελίξεις. Επίσης σημαντική είναι η παράμετρος της οικονομικής αυτοδυναμίας και της δημιουργίας όρων ευρωστίας των συνδικαλιστικών ταμείων που θα συνδράμουν το έργο των συνδικάτων(πχ. ταμείο απεργίας). Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ο θεσμός της απεργίας ως η κατεξοχήν εκδήλωση της αποτελεσματικότητας των αγώνων, και των συνδικάτων γενικότερα, με προσήλωση στην ανάγκη ενίσχυσης του όπλου της απεργίας ως έσχατου αλλά και αποτελεσματικού μέσου, και όχι ως μορφής επαναστατικής γυμναστικής που απαξιώνει την έννοια της απεργίας αλλά και του συνδικαλισμού γενικότερα. Ο στόχος αυτός συνεπάγεται την ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο οργάνωσης της απεργίας τόσο από πλευράς συμμετοχής, όσο και από

πλευράς ευρύτερης ευαισθητοποίησης της κοινωνίας ως προς τα αιτήματα των απεργών.
Τέλος, η αποτελεσματικότητα των συνδικάτων ευνοείται και από την επιλογή των συστηματικά ελεγχόμενων και αξιολογούμενων στόχων. Σε αυτό το πλαίσιο ανταποκρίνεται σε μεγαλύτερο βαθμό η καθιέρωση της αρχής των προγραμματικών συγκλίσεων και των προγραμματικών προεδρείων σε αντίθεση με την ισχύουσα αρχή της αντιπροσωπευτικότητας , όταν μάλιστα αυτή δεν συνδυάζεται ούτε με όρους προς τις άλλες παρατάξεις σχετικά με τα πρόσωπα που αυτές επιλέγουν για να εκπροσωπήσουν το συνδικαλιστικό κίνημα. Και αυτό γιατί η εικόνα των προσώπων που συνθέτουν τα όργανα και ο αντίκτυπός τους πρέπει να είναι σταθερό μέλημα για την αξιοπιστία των συνδικάτων.

7. Ανιδιοτέλεια

Η ανιδιοτέλεια αποτελεί παραδοσιακή συνδικαλιστική αξία ανεξάρτητα από το γεγονός ότι έχει δεχθεί πλήγματα κατά τις τελευταίες δεκαετίες και παρά την κατάργηση του επικουρικού ταμείου των συνδικαλιστικών στελεχών. Αν και στην Ελλάδα δεν λειτουργεί ο θεσμός του επαγγελματικού συνδικαλιστικού στελέχους σε καίριες συνδικαλιστικές θέσεις, η αυστηρή καθιέρωση της απουσίας ατομικής αμοιβής κρίνεται αναγκαία. Εφόσον η συνδικαλιστική ιδιότητα συνεπάγεται την αποδοχή προσωπικών θυσιών δεν μπορεί να συνδέεται με οφέλη οικονομικά μεγαλύτερα από εκείνα που απορρέουν από την απασχόληση από την οποία προέρχεται το συνδικαλιστικό στέλεχος. Σε αυτό το πλαίσιο η πρόσθετα αμειβόμενη συμμετοχή σε επιτροπές και συμβούλια αντίκειται στην αρχή της εθελοντικής προσφοράς. Η συσσώρευση, μάλιστα, πολλαπλών αρμοδιοτήτων στα ίδια πρόσωπα, εκτός από τις αρνητικές της συνέπειες στον τομέα της αποτελεσματικότητας που συνοδεύεται συχνά και από το σύνδρομο συγκέντρωσης εξουσιών, αντανακλά στην πράξη και πρακτικές που αμφισβητούν την εν λόγω αρχή. Η υπηρέτηση της ως άνω αξίας συνδέεται και με την καθιέρωση της αρχής της εναλλαγής των θητειών που συμβαδίζει με τις αξίες της δημοκρατίας στα συνδικάτα και με την ανάγκη ώστε τα συνδικαλιστικά στελέχη να μην αποκόπτονται από την άμεση επαφή με τους εργασιακούς χώρους αλλά και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο κίνημα από άλλους ρόλους αλλά και από υποστηρικτικούς θεσμούς που οφείλουν να δημιουργούν τα ίδια τα συνδικάτα. Αντίθετα η ύπαρξη επαγγελματικών στελεχών, όπου υφίσταται θα πρέπει να αφορά αποκλειστικά εκτελεστικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες και δεν πρέπει να σχετίζεται με στελέχη που καθορίζουν πολιτικές σε όργανα λήψης αποφάσεων. Στο ίδιο, τέλος, πλαίσιο θα πρέπει να επανεξετασθεί όλο το φάσμα του περιεχομένου των διευκολύνσεων και των παροχών προς τα συνδικαλιστικά στελέχη προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα όποια αρνητικά φαινόμενα το συνοδεύουν, και παράλληλα να αντιστραφεί η εικόνα ενός συνδικαλισμού των «προνομίων» που γενικεύει ατομικές συμπεριφορές και καταλήγει σε συμπεράσματα για το περιεχόμενο της συνδικαλιστικής δράσης ως εκδήλωσης θετικών διακρίσεων των εκπροσωπούντων σε βάρος των εκπροσωπούμενων εργαζομένων.
Οι σκέψεις αυτές αποτελούν προβληματισμό και συμβολή στη συζήτηση για το μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος. Η κρίση ,

η πλήρης υποβάθμιση της εργασίας και η κατεδάφιση των κοινωνικών κατακτήσεων και η ένταση της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης δημιουργούν νέα δεδομένα. Η γενίκευση της ευελιξίας, η σύγκλιση των διαφορετικών καθεστώτων εργασίας με όρους καθολικής συμπίεσης, η σταδιακή αλλαγή συσχετισμών που διαμορφώνεται στο εσωτερικό τους , η συρρίκνωση της αυτοαπασχόλησης και η προοπτική μελλοντικής αύξησης του ρόλου της μισθωτής εργασίας συνθέτουν το νέο τοπίο. Οι διαχρονικές παθογένειες των συνδικάτων είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν αν εντοπισθούν σε βάθος οι αιτίες τους και υπάρχει η πραγματική και ισχυρή βούληση από το ίδιο το κοινωνικό υποκείμενο ώστε να τεθούν στο περιθώριο.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα (2007):Εργασία και Πολιτική: Συνδικάτα και σχέσεις εκπροσώπησης στην Ελλάδα 1990-2004, Πρακτικά 10ου Συνεδρίου, Αθήνα, 18-21/5/2005.
- Ιωάννου Χ.(1989):Μισθωτή απασχόληση και συνδικαλισμός στην Ελλάδα, ΙΜΜΕ, Αθήνα
- Κάππος Κ.(1987): Κοινωνικοπολιτικά ζητήματα του εργατικού κινήματος, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα.
- Κασιμάτη Κ, επιμ(1997): Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα στο τέλος του 20ου αιώνα, ΚΕΚΜΟΚΟΠ, Gutenberg, Αθήνα.
- Κορδάτος Γ. (1972): Η ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος, Μπουκουμάνης, Αθήνα .
- Κουζής Γ.(2007):Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος: Αποκλίσεις και συγκλίσεις με τον ευρωπαϊκό χώρο, Gutenberg, Αθήνα.
- Κουζής Γ.(2012): Τα συνδικάτα σε κρίσιμο σταυροδρόμι, στο «Κρίση και πολιτικό σύστημα», Μορφωτικό Ίδρυμα ΕΣΗΕΑ.
- Κουκουλές Γ, Τζανετάκος Β. (1986): Συνδικαλιστικό κίνημα 1981-86: Η μεγάλη ευκαιρία που χάθηκε, Οδυσσέα, Αθήνα.
- Λένιν Β.Ι.(1982): Για τα συνδικάτα, Σύγχρονη εποχή, Αθήνα.
- Λιβιεράτος Δ. (1997): Τα συνέδρια της ΓΣΕΕ, Προσκήνιο, Αθήνα.
- Μαρξ Κ, Εγκελς Φ. (1980): Για τον συνδικαλισμό, Τ. Α' και Β', Αναγνωστίδης, Αθήνα.
- Μαυρογορδάτος Γ. (1988): Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη: Οι επαγγελματικές οργανώσεις στη σημερινή Ελλάδα, Οδυσσέας, Αθήνα.
- Μητρόπουλος Α. (1989): Θεωρητικά ζητήματα του συνδικαλιστικού κινήματος, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή.
- Μοσκόφ Κ. (1979): Ιστορία του κινήματος της εργατικής τάξης στην Ελλάδα, Καστανιώτης, Αθήνα.
- Παλαιολόγος Ν. (2007): Εργασία και συνδικάτα στον 21ο αιώνα, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Μελέτες αρ.24, Αθήνα.
- Φόστερ Ο.(1978): Ιστορία του παγκόσμιου συνδικαλιστικού κινήματος, Τ. Α'και Β', Εταιρεία ελληνικού Βιβλίου, Αθήνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

4 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Χρήστου Τριανταφύλλου επιστημονικού συμβούλου του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, σε σεμινάριο που διοργάνωσε στο Παραλίμνι Κύπρου, η Συνομοσπονδία Εργατών Κύπρου (ΣΕΚ), με θέμα «Δύσκολοι καιροί - Δύσκολες αποφάσεις». Τα θέματα εισήγησης του Χρήστου Τριανταφύλλου ήταν: *«Πολιτικές λιτότητας στην Ευρωπαϊκή Ενωση και στην Ελλάδα»* και *«Αλλαγές στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, της συλλογικής διαπραγμάτευσης και της διαμόρφωση των μισθών».*

6 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Προέδρου της ΓΣΕΕ Γ. Παναγόπουλου στην έκτακτη συνεδρίαση της ομάδας των εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στην Αθήνα, με θέμα εισήγησης: *«Αλλάζοντας την πορεία της Ευρώπης».*

6 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ, και Καθηγητή Σ. Ρομπόλη, στην έκτακτη συνεδρίαση της ομάδας των εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στην Αθήνα, με θέμα εισήγησης: *«Η οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα».*

8 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ, και Καθηγητή Σ. Ρομπόλη, στην ημερίδα που διοργάνωσε στην Αθήνα το περιοδικό «Ουτοπία», με θέμα εισήγησης: *«Το μέλλον της εργασίας και του Κράτους Πρόνοιας».*

8 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Γ. Κουζή, Καθηγητή Πανεπιστημίου και υπεύθυνου του Τομέα Εργασιακών Σχέσεων του ΙΝΕ στην ημερίδα που διοργάνωσε στην Αθήνα το περιοδικό «Ουτοπία», με θέμα εισήγησης: *«Η επιστροφή στις αξίες του συνδικαλισμού: Συμβολή στη συζήτηση για την επανεκκίνηση των ελληνικών συνδικάτων».*

10 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ, και Καθηγητή Σ. Ρομπόλη, στην ημερίδα που διοργάνωσαν το Εργατικό Κέντρο Αλεξανδρούπολης σε συνεργασία με τον εμπορικό σύλλογο Αλεξανδρούπολης, με θέμα εισήγησης: *«Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και απασχόληση».*

18-21 Μαρτίου 2014
Συμμετοχή της Σ. Λαμπουσάκη και Έλενας Κούστα στην ετήσια συνάντηση του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, που πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο με θέμα τον προγραμματισμό του ιδρύματος, για την περίοδο 2014-2018.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34
Κωδ. 3385